

نازاد وهله دبه گی

ریکخستنی یاسایی رییرهوی ئاوی سیروان

له بهر روشنایی یاسای نیوده وهله تیی گشتی

سه نته ری نیکۆئینه وهی ستراتیجیی کوردستان

ئازاد وهله دبه گی

ریکخستنی یاسایی ریرهوی ئاوی سیروان

له بهر روشنایی یاسای نیوده وهله تیی گشتی

سهنته ری لیکۆلینه ره ی ستراتیجیی کوردستان
Kurdistan Center for Strategic Studies

سەنتەرى لىكۆلېنەۋەى ستراتىجىيى كوردستان

دەزگايە كى كەلتورىيە لەسالى ۱۹۹۲دا دامەزراۋە، ئامانجە كەى ئەنجامدانى لىكۆلېنەۋەى زانستى يە لەبۋارە كانى ئاسايشى نەتەۋەىيى و سىياسەتى نىۋە دەۋلەتەن و ئابورى و مەسەلە ستراتىجىيە كان و مەبەستى بەدەست هېئاننى قازانجى ماددى نىە. هەمو ئەو لىكۆلېنەۋانەى كەسەنتەر دەريانەدە كا، گوزارشت لەراۋ بۆچونى خاۋەنە كانىيان دەكەن و بەپىي پىۋىست گوزارشت لەراۋ بۆچونى سەنتەر ناكەن.

Fered1956@yahoo.com
Fareed.as1956@gmail.com

- < ئازاد ۋەلەدبەگى
- < رىكخستنى ياساىي رېرەۋى ئاۋىي سىروان
- < بلاۋكراۋە كانى سەنتەرى لىكۆلېنەۋەى ستراتىجى كوردستان
- < سلىمانى ۲۰۱۵
- < دىزاینەر: ئاسۆ سەعید
- < ژمارەى سپاردن لەبەرپۆبەرايەتیی كىتیبخانە گشتىيە كان: ژمارە (۱۷۴۷)ى سالى ۲۰۱۴ى دراۋەتتى
- < ژمارەى سپاردن بە كىتیبخانەى سەنتەر: ۱۵ | ۱۳۲ | ۱

پيشه‌كى

يه كه م / دهروازه يه ك بۇ دەستپىكى بابەتى توپۇزىنەوہ:

ئاو بە شادەمارى سەرەككىي ژيانى مرۇف دادەنرى لەسەر گۆي زەوى و يە كەمىن شارستانىيە تەكانى جيهان لە كەنارى رووبارە كاندا سەرياننە لداوہ، وەك شارستانىيە تى مىسىرى لە كەنارى رووبارى نىل و شارستانىيە تى مىزۇپۇتاميا لە كەنارى رووبارە كانى دىجلە و فورات. ھەربۇيە كىشەي ئاو، ئەمرۇ بوو تە يە كىنك لەو كىشانەي كە گرنگىيە كى زۆرى پىدەدرى لەسەر ئاستى جيهاندا و گەلىنك لە ناوہندە كانى توپۇزىنەوہ ياسايى، سىياسى، ستراتىژىيى و ناوہندە كانى دروستكردنى بىپارى بەخۇيەوہ خەرىك كردوہ.

نزىك بە (۷۱%) ى رووبەرى زەوى لە ئاو پىكدىت، لەم رىژەيە (۹۷,۵%) بىرىتييە لە ئاوى دەريا و دەرياچە كان كە ئاوى سوپىرن و (۲,۵%) بىرىتييە لە ئاوى شىرىن، لەم رىژەيەش (۰۳%) ئاوى رووبارە كانە و (۳۰,۸%) ئاوى ژىرەوييە و (۶۸,۹%) لە سەھۇلبەندە كان و بەفرى سەر چىياكان پىكدىن^(۱) بەسەرنجدان بە زۆربوونى ژمارەي دانىشتووانى گۆي زەوى و بەكارھىنانى زياترى ئاو لە بوارى جۇراو جۆرى كشتوكالى، پىشەسازىي و...ھتد، رەھەندە كانى ئەم ناكۆكىيە رۇژ لە دوای رۇژ پتر پەرەدەسىنى، بە تاييەت ئەگەر سەرچاوەي ئەو ئاوە، رىژەوہ ئاوييە

^(۱) محمد حسن نامى و على محمدپور، بررسى ھىدروپلىتيكى حوضە ھاي غرب كشور (نمونە: زاب، سىروان والوند)، مجلە جغرافيا و توسعە ناحيەاي، دانشكده ادبيات و علوم انساني، دانشگاه فردوسى، مشهد، شماره چهاردهم، بهار و تابستان ۱۳۸۹ هـ ش (۲۰۱۰ ز)، ص ۱۳۴.

نیوده‌وله‌تییبه‌کان بی، که سنووری زیاتر له ده‌وله‌تییك ده‌پړی و به‌کارهیسانی پیویستی به ریځخستن، بۆ‌ته‌وه‌ی ه‌اوسه‌نگی له نیوان ماف و به‌رژه‌وندییبه‌کانی ولاتانی ریپ‌وه‌ی‌ ئاوییدا دروست بکات.

ئیستا له جیهاندا (۲۶۳) ریپ‌وه‌ی‌ ئاویی ه‌اوبه‌ش ه‌یه، که له نیوان (۱۴۵) ده‌وله‌تدا ه‌اوبه‌شه و (۶۰٪) کۆی گشتی روبره‌کانی جیهان پیځده‌هیئن.^(۲) جگه له‌مه‌ش، نزیکه‌ی (۶۶٪) له سه‌رچاوه‌ ئاوییه‌کانی عیراق له ولاتانی تورکیا، ئیران و سووریاه سه‌رچاوه‌ ده‌گرئ.^(۳) کۆنترین پیځدادان له‌سه‌ر ئا، (۴۵۰۰) سال له‌مه‌ویپش، له سه‌رده‌می سۆمه‌رییه‌کان له‌سه‌ر روبره‌کانی دیچله و فورات رویداوه. به هۆی سنوورداربوونی ئاوه شیرینه‌کانی جیهان، ئه‌م سه‌رچاوانه ده‌بنه ناوه‌ندیك بۆ گزئییه‌کانی داها‌توو. له په‌نجا سالی رابردوو (۱۸۳۱) مملانی و مشتومر له‌سه‌ر ئا له جیهاندا روپانداوه، که (۳۷) حاله‌تی بو‌ه‌ته هۆی روودانی جه‌نگ و ته‌قاندنه‌وه‌ی به‌نداوه‌کان.^(۴)

بیگومان ناکۆکی له‌سه‌ر ریپ‌وه‌ ئاوییه نیوده‌وله‌تییبه‌کان، وه‌ك به‌شیک له کیشه سنوورییه‌کانی نیوان عیراق و ئیران، ه‌ه‌ر له دیزه‌مانه‌وه له ئارادا بو‌ه و گزئی و پیځدادانی له نیوان ه‌ه‌ردوو ولاتدا خولقاندوو. ریپ‌وه‌ی‌ ئاویی سپروانیش، به‌کیکه له‌و ریپ‌وه‌ ئاوییه نیوده‌وله‌تیانه، که ئیستا عیراق و ئیران ناکۆکییان له‌سه‌ر ه‌یه. هۆکاری ئه‌مه‌ش بۆ ریزنه‌گرتن له مافه‌کانی عیراق و به‌کارهیسانی زیدرۆیانه‌ی ئاوی ئه‌م ریپ‌وه‌ و به‌جی نه‌گه‌یاندنی پا‌به‌ندییه نیوده‌وله‌تییبه‌کانی ئیران ده‌گه‌ریتته‌وه له‌م بواره‌دا. سه‌ره‌تای ده‌ست پیځردنی ئه‌م کیشه‌یه، بۆ ناوه‌راستی ده‌یه‌ی نه‌وه‌دی سه‌ده‌ی بیسته‌م ده‌گه‌ریتته‌وه، که له‌و کاته‌دا

^(۲) غلامرضا هاشمی و نه‌وانیتر، بحران آب و تأثیر آن در مسائل هیدروپولیتیك خاورمیانه‌با تأکید بر حوضه‌های آبریز مشترک، مجموعه مقالات نخستین کنفرانس ملی پژوهشهای کاربردی منابع آب ایران، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، ۱۳۸۹ ه‌ش (۲۰۱۰ ز)، ص ۵۲۷. ه‌ه‌روه‌ها محمد حسن نامی و علی محمدپور، پیشین، ل ۱۳۶.

^(۳) دبهرۆز ساری صراف، بحران آب و هم‌کاریهای بین‌المللی، مجله‌ اطلاعات سیاسی-اقتصادی، مؤسسه‌ اطلاعات، تهران، شماره (۲۱۵-۲۱۶)، مرداد و شهریور ۱۳۸۴ ه‌ش (۲۰۰۵ ز)، ص ۲۰۱.

^(۴) د.محمد اخباری و نه‌وانیتر، بررسی پیامدهای انتقال آب رودخانه‌های مرزی به حوضه‌های داخلی: مورد رودخانه‌ زاب کوچک، همایش مرز، ارومیه، مرداد ۱۳۸۶ ه‌ش (۲۰۰۷ ز)، ص ۷.

ئىران ھەلسا بە جىبە جىڭردنى كۆمەلنىڭ پروژەى ئاودىرىى و بەنداو لەسەر ئەم رېرەو ئاويىە، بەلام لە گەل دەست پىڭردنى بەرنامەى گەشەپىدانى چوارەمى ئىران، لە نيوان سالانى (۲۰۰۵-۲۰۰۹) و بەرنامەى گەشەپىدانى پىنچەم، لە نيوان سالانى (۲۰۱۱-۲۰۱۵) ئەم پرۆسەىە خىراتر بوو و ھەتا ئىستاش بەردەوامە.

دووھم/ گرنكى توپژىنەوھكە :

سەرچارە ئاويىەكان، لەنيويشياندا رېرەو ئاويىە نيودەولەتییەكان بە سامانىكى گەورەى سروشتى و بەردى بناغەى گەشەکردنى ھەر ولاتىك دادەنرین، ھەربۆیە دەولەتان ھەول دەدەن دەست بەسەر ئەم سەرچارەىەدا بگرن. ھەروا بەسەرئجدان، بە پىويستى رولەزىادبووى دەولەتان بە ئاوى رېرەو ئاويىە نيودەولەتییەكان لە بوارى ناکەشتىرانى، زىادبوونى ژمارەى دانىشتوان، پىشكەوتنە تەكنۆلوجیەكان بۆ بەكارھىنانى زياترى ئەم رېرەوانە، وشكەسالى و...ھتد، ناكۆكى لەسەر ئەم رېرەوانە تا دیت زياتر پەرە دەسىنى. گرنكى ئەم توپژىنەوھىە بۆ ئەو دەگەریتەو، جگە لەوھى بابەتتىكى ياساىى نوئ و ھەستیارە لە پەيوەندىیەكانى نيوان عىراق و ئىران، لە ھەمان كاتىشدا كىشەىەكى ئىستا و تاینەىیە، كە لە لایەكەو دەتوانى بىتتە سەرچارەى پىكدادان و قەيران و گرژىی لە پەيوەندىیەكانى نيوان ھەردوو ولات و لە لایەكىترەو كارىگەرىی ھەىە لەسەر ئاسايشى ئاو و خۆراك و پرۆسەكانى گەشەکردن و پاراستنى بنەماكانى مافى مرۆڤ لە عىراقدا. ھەروا بەپىى گەران و بەدواداچوونى توپژەر، دەرکەوت ھەتا ئىستا، ھىچ توپژىنەوھىەكى ياساىى لە بوارى رىكخستنى ياساىى رېرەوى ئاويى سىروان لە عىراق و ئىران ئەنجام نەدراو و دەكرى بلىن ئەمە يەكەم توپژىنەوھىە، كە لەم بارەىەو ئەنجام دەدرى.

سىيەم/ ئامانجى توپژىنەوھكە :

ئامانجى ئەم توپژىنەوھىە لەم خالانەى خوارەو دا خۆى دەبىنیتتەو:

۱) سەلماندى مافە ياساىیەكانى عىراق لە رېرەوى ئاويى سىروان، لە ژىر رۆشناىى بنەماكانى ياساىى نيودەولەتى گشتى و رىككەوتننامە نيودەولەتى و دووقۆلىیەكانى نيوان عىراق و ئىران.

٢) خستنه‌رووی شیوازه‌کانی به‌جی نه‌گه‌یاندنی پابه‌ندییه نیوده‌وله‌تییه‌کانی ئی‌ران، له‌ری‌ه‌وی ئاویی سی‌روان له‌ژی‌ر رۆش‌نایی ریک‌که‌وت‌ن‌نامه نیوده‌وله‌تی و دووقۆلییه‌کانی نیوان عی‌راق و ئی‌ران و ریساکانی به‌رپر‌سیاریتی نیوده‌وله‌تی.

٣) دیاریکردنی ئامرازه‌کانی چاره‌سه‌رکردنی ئاشتیانه‌ی ناکۆکی له‌سه‌ر ری‌ه‌وی ئاویی سی‌روان، له‌ژی‌ر رۆش‌نایی ریک‌که‌وت‌ن‌نامه نیوده‌وله‌تی و دووقۆلییه‌کانی نیوان هه‌ردوو ولات و بنه‌ماکانی یاسای نیوده‌وله‌تی گشتی.

٤) لی‌دانی زه‌نگی مه‌ترسی بۆ لایه‌نه په‌یوه‌ندیاره عی‌راقی و نیوده‌وله‌تییه‌کان، له‌و کاره‌ساته‌ی که به‌رپه‌ویه بۆ سه‌ر ری‌ه‌وی ئاویی سی‌روان، که ده‌ره‌نجامی نه‌رینی یاسایی، سیاسی، ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی لی‌ده‌که‌وتت‌ه‌وه.

چوارهم/ گ‌رفتی تو‌یژینه‌وه‌که :

گ‌رفتی تو‌یژینه‌وه‌که بۆ چونی‌تی دابه‌شکردن و به‌کاره‌ینان و جو‌ری ئاوی ری‌ه‌وی ئاویی سی‌روان ده‌گه‌رپتت‌ه‌وه له‌نیوان عی‌راق و ئی‌ران، له‌ژی‌ر رۆش‌نایی ریساکانی یاسای نیوده‌وله‌تی گشتی و ریک‌که‌وت‌ن‌نامه نیوده‌وله‌تی و دووقۆلییه‌کان له‌نیوان عی‌راق و ئی‌راندا و هه‌روا پیاده نه‌کردنی ناوه‌رۆکی ئەم ریک‌که‌وت‌ن‌نامه‌یه. پاش گ‌ریدانی ریک‌که‌وت‌ن‌نامه‌ی ته‌لجه‌زایر و هاوپی‌چه‌کانی له‌سالی ١٩٧٥، له‌وانه‌ش ریک‌که‌وتنی نیوان عی‌راق و ئی‌ران بۆ که‌لک وه‌رگرتن له‌ری‌ه‌وه ئاوییه سنوورییه‌کان، په‌یوه‌ندییه‌کانی هه‌ردوو ولات به‌قوناغی‌کی ئالۆز و پر له‌کیشه و جه‌نگدا گوزه‌ری کرد، ئەمه‌ش بووه هۆکار بۆ ئەوه‌ی ریک‌که‌وتنی ئاماژه‌پیک‌راو وه‌ک پی‌ویست جیبه‌جی نه‌کریت، به‌تاییه‌ت ریک‌که‌وتنی که‌لک وه‌رگرتن له‌ری‌ه‌وه ئاوییه سنوورییه‌کان. ته‌نانه‌ت له‌حاله‌تی جیبه‌جی‌کردنی به‌نده‌کانی ئەم ریک‌که‌وتنه‌ش، ناوه‌رۆکه‌که‌ی له‌گه‌ل پی‌داویستی و پی‌شکه‌وتنه‌کانی سه‌رده‌م و که‌لک وه‌رگرتنی داد‌گه‌رانه و گونجاودا په‌کنارگرتت‌ه‌وه، هه‌رپه‌یه ناتوانی وه‌لامده‌ره‌وه‌ی خواست و پی‌ویستییه‌کانی عی‌راق بی‌ت، بۆ که‌لک وه‌رگرتنی شیاو له‌ئاوی ئەم ری‌ه‌وانه و له‌وانه‌ش ری‌ه‌وی ئاویی سی‌روان. ئەمه‌ش وایکردوه ناکۆکی دروست بی‌ له‌سه‌ر جو‌ری ئاوی، ماف و پشکی عی‌راق له‌ئاوی ری‌ه‌وی ئاویی سی‌روان و خۆدزینه‌وه‌ی ئی‌ران له‌جیبه‌جی‌کردنی پابه‌ندییه نیوده‌وله‌تییه‌کانی له‌م بواره‌دا.

پینجه م / گریمانە ی تووژینه وه که :

گریمانە ی ئەم تووژینه وه یه له سەر ئەو بنه مایه دامه زراوه، که سیاسەتی ئاوی ئیڕان به رامبەر به عێراق و به روونی له رێپهوی ئاوی سیروان، پێچهوانە ی یاسا و رێسا نیۆده و لێ تیبه کانی تایبەت به رێپهوه ئاوییه نیۆده و لێ تیبه کان و ریککه و تننامه دووقوڵییه کانی نیوان هەردوو ولاته و بهرپرسیاریتی نیۆده و لێ تهی دهخاته ئەستۆی ئیڕان. هەروا ئەم هەلسوکه و تهی ئیڕان، دهبیته هۆی سەر هەلدانی ناکۆکی و گرژیی زیاتر له په یوه ندییه کانی نیوان هەردوو ولات و زیان به مافه کانی عێراق دهگه یه نی له رێپهوی ئاوی سیرواندا.

شه شه م / چوارچیوه ی تووژینه وه که :

چوارچیوه ی ئەم تووژینه وه یه، ریکخستنی یاسایی رێپهوی ئاوی سیروان دهگرێته وه، که یه کیکه له و رێپهوه نیۆده و لێ تیانە ی له نیوان عێراق و ئیڕاندا بوونی هه یه. به پێی نوێترین پێناسه سه بارهت به رێپهوه ئاوییه نیۆده و لێ تیبه کان، که له ریککه و تننامه ی به کاره یسانی رێپهوه ئاوییه نیۆده و لێ تیبه کان بو مه بهستی ناکه شتیرانی سالی ۱۹۹۷ هاتوه، ئەم پێناسه یه جگه له رێپهوی سهره کی سیروان، لقه جوړاوجوره کانی ئەم رووبارهش دهگرێته وه. هه ربۆیه باس له کیشە ی هەردوو رووباری ئەلوه ند و قۆره تووش ده که یه ن له ژیر روشنایی ریساکانی یاسای نیۆده و لێ تیبی گشتی.

حه وته م / دژوارییه کانی بهردهم تووژینه وه که :

گرفتی سهره کیی ناماده کردنی ئەم تووژینه وه یه، بو دهگمەن بوونی سه رچاوه و تووژینه وه ی یاسایی ده رباره ی رێپهوی ئاوی سیروان دهگرێته وه. ههروه ها به هۆی ئەوه ی تووژینه وه که مان به زمانی کوردییه و زۆربه ی سه رچاوه کان به زمانه کانی عه ره بی، ئینگلیزی و فارسی بوون، هه ربۆیه دانانی زاروا هه و تاکان به زمانی کوردی و وه رگیرانیان له و زمانانه ی که باسکران، پێویستیان به کات و ماندوو بوونیکی زیاتر بو. جگه له مهش، سه ره پای گه شت کردنمان بو به غداد و تاران و پارێزگا کانی دیکه ی عێراق و دژوارییه کانی بهردهم ئەم گه شت و گه رانه، هه و لێکی زۆرماندا بو دهست خستنی بابهت و زانیاری فه رمی له سه ر رێپهوی

ئاويى سىروان لە دامودەزگاكانى ھەردوو دەولەتى عىراق و ئىران، بەلام لەم روهوه وەك پىويست ھاوکار نەبوون، تەنھا توانيمان ھەندى زانيارى لە دامودەزگاكانى حكومهتى ھەريىمى كوردستان بە دەست بەيىن. ھۆى ئەمەش بۆ ئەو دەگەرپتەو، ھەتا ئىستا بابەتى ئاو و بە تايبەت رپرەو ئاويە نيودەولەتییەكان، بە بابەتییكى نھيىنى و پەيوەندیدار بە ئاسایشى نیشتمانى لە قەلەم دەدرى و دەرگا بۆ توێژەران ناخريتە سەرپشت لەم بوارەدا.

ھەشتم / مېتۆدى توێژینەوھەكە :

ئەو مېتۆدانەى كە لەم توێژینەوھەدا بەكارمان ھيئاوھ بریتين لەمانەى خواروھ:

(١) مېتۆدى شيكاريى ياسايى: بۆ شيكردنەوھى پەيماننامە نيودەولەتى و دووقۆليیەكانى پەيوەست بەم بوارە، ھەروا شيكردنەوھى ئەو ئەھكامە ياسايانە، كە چارەسەرى كيشە و ناكۆكيیەكانى نيوان ھەردوو ولات دەكەن لە بواری ماف و پابەندییەكانيان لەسەر رپرەوى ئاويى سىروان و دواچار ئاستى گونجانى سياسەتى ئاويى ئىران لەگەل ئەم پەيماننامە و ئەھكامامانە و نامرازەكانى چارەسەرکردنى ناكۆكيیەكان بە شيوازی ئاشتیانە.

(٢) مېتۆدى وەسفى و تەتبيقى: ئەم مېتۆدەمان بەكار ھيئاوھ بۆ باسکردن لە پيئاسە، بنەماكان و تيۆريیە ياسازانییەكانى تايبەت بە رپرەو ئاويە نيودەولەتییەكان و تەتبيقکردنى لەسەر رپرەوى ئاويى سىروان و باسکردن لە لایەنى جوگرافى و ميژوويى ئەم رپرەوھ.

(٣) مېتۆدى بەراوردكاريى: ئەم مېتۆدەمان بەكار ھيئاوھ بۆ بەراوردکردن لە نيوان پەيماننامە نيودەولەتى و دووقۆليیەكان و بنەما و ئەھكامەكانى ياسای نيودەولەتى گشتى تايبەت بە رپرەو ئاويە نيودەولەتییەكان.

(٤) لە ھەندى شویندا بەپيى پىويستى و بۆ دەولەمەندکردنى زیاترى توێژینەوھەكە، كەلكمان لە مېتۆدى ميژوويى و ھەليىنجان وەرگرتوھ.

نۆپەم / پلانی توپتینه وه که :

ئەم توپتینه وه یه له سێ بەش پینکھاتووہ. له بەشی یه کهم رهوشی میژوویی و جوگرافی و سروشتی یاسایی رپهوی ئاویی سیروان دهخهینه روو له دوو باسدا. له باسی یه کهم، رهوشی میژوویی و جوگرافی رپهوی ئاویی سیروان و ئەو پرۆژانه دهخهینه روو، که ئیران و عیراق له سەر ئەم رپهوه ئەنجامیان داوه. ههروهها له باسی دووهم، ئاماژە بە سروشتی یاسایی رپهوی ئاویی سیروان و بنه ما و تیورییه یاسازانییه کان ده که یین بۆ که لگ وەرگرتن له رپهوه ئاویییه نیۆده و لگه تییه کان.

بەشی دووهمی ئەم توپتینه وه یه تهرخان کراوه بۆ باسکردن له سه رچاوه یاساییه نیۆده و لگه تییه کان بۆ به کارهینانی رپهوه ئاویییه نیۆده و لگه تییه کان و پیاده کردنیان له سەر رپهوی ئاویی سیروان. بۆ ئەم مه به سته به شه که مان به سەر دوو باسدا دابهش ده که یین. له باسی یه کهم، سه رچاوه نیۆده و لگه تییه ری ککه وتوو ه کان بۆ به کارهینانی رپهوه ئاویییه نیۆده و لگه تییه کان و پیاده کردنیان له سەر رپهوی ئاویی سیروان دهخهینه روو، که تییدا باس له ری ککه وتن نامه گشتی و تاییه تییه کان و ری ککه وتن نامه تاییه تییه دوو قۆلییه کانی نیوان فارس و عوسمانی و عیراق و ئیران ده که یین. ههروهها له باسی دووهم، ئاماژە بە سه رچاوه نیۆده و لگه تییه ناریککه وتوو ه کان ده که یین بۆ به کارهینانی رپهوه ئاویییه نیۆده و لگه تییه کان و پیاده کردنیان له سەر رپهوی ئاویی سیروان، که بریتین له نه ریتی نیۆده و لگه تی، بنه ما گشتییه کانی یاسا، بریاره دادوه رییه کان، یاسازانی نیۆده و لگه تی و بنه ما کانی داد و ئینساف.

له بەشی سییه م و کۆتایی توپتینه وه که، تیشک دهخهینه سه ر ناکۆکییه کانی نیوان عیراق و ئیران له سەر رپهوی ئاویی سیروان له ژێر روشنایی ریسا کانی بهرپر سیاریتی نیۆده و لگه تی و ئامرازه کانی چاره سه رکردنی ئاشتیانه ی ناکۆکییه کان. ئەم به شه به سەر سێ باسدا دابهش ده که یین. له باسی یه کهم، ریسا کانی بهرپر سیاریتی نیۆده و لگه تی و پیاده کردنی له سەر رپهوی ئاویی سیروان دهخهینه روو. باسی دووهم تهرخان ده که یین بۆ ناکۆکی و شیوازه کانی به جی نه گه یاندنی پابه ندییه نیۆده و لگه تییه کانی ئیران له سەر رپهوی ئاویی سیروان له

ژیر روشنایی ریساکانی بهرپرسیاریتی نیودهولتهتی. ههروهها له باسی سییه م و کۆتایی ئەم بهشه، نامازە به نامرازەکانی چارهسەرکردنی ناشتیانە ی ناکۆکییه نیودهولتهتییه کان و پیادهکردنی لهسەر رپهوی ئاویی سیروان دهکەین.

له کۆتایی توژیینهوهکهماندا، ئەو ئەنجامانە دهخهینهروو، که به هۆی ئەم توژیینهوهیه پیی گهیشتووین، ههروهها کۆمهلیک راسپاردەش پیشکەش دهکەین بۆ لایه نه ناکۆک و نیودهولتهتییه په یوهنیداره کان بهو ئومیدهی کهلکی پیوستی لیوهرگیریت.

تویژەر